

предати, јер ће свако протезање и дуговлачење са пречишћавањем масе у будуће строгом одговору подвргнуто бити.

Ово правило пошиле се предпоменутог начелству с тим налогом, да оно таково под вједомством својим стојећим средним начелницима ради тачног набљудавања изда, па и само да га набљудава, будући ће оно а нарочито окружни начелник у случају ненабљудавања за то одговарати.

П№ 3174.

25. Јунија 1846 год.
у Београду.

УСТРОЈЕНИЈЕ

економическо-апсеничког заведенија у Топчидеру.

У Б О Д.

1. Економическо заведеније у Топчидеру јесте једно општеполезно земалско устројство служеће за образац и науку сваке земалске радње цјеломе народу.

2. Апсеничко заведеније у Топчидеру јесте једно земалско спремиште где се злочинци, осуђени на робију, уредио по пропису држе и раде, занимајући се са земледелским радњама и са овима скопчаним занатима, како би по издржанију робије, поправивши се у моралном поведенију, а навикнувши се уредним радњама, полезни грађани били.

3. По предаведеноме оба ова заведенија сајужавају се да постоје под именом „Економическо-апсеничко заведеније.“

Заведеније економическо.

4. Цјел економическог заведенија опредјелително остаје, пријерно и општо земледјелије водити на углед и образац свему народу. У ово спадају усјеви жита и варива свакога рода, обдјелавање ливада, воћака, шума, виводјелије, скотоводство сваког рода домаћи животиња, пчеловодство, свилодјелије, и у колико је могуће подизање пернати животиња.

5. Ради обдјелавања свију предизложени земледјелски струка опредјелавају се овоме заведенију све правителствене

у Топчидеру лежеће земље и шуме и по томе и она ливада код цареве Ђуприје.

6. Ради руковања са овим заведенијама опредјелује се за сад: 1 економ, 1 рачуноводитељ, 1 надзиратељ и 3 служитеља, који се из касе правителствене плаћају.

7. Осим ови служитеља, ако заведеније још какви потребовало буде, оно ће ји по одобрењу попечитељства внутрењи дјела узимати, платити им опредјелавати и такове из своје касе плаћати.

8. Економическо-апсеничко заведеније стоји под надзора и управлењем попечитељства внутрењи дјела, а под непосредним надзирањем началника одјеленија полицајно-економическог, који ће о свима радњама, како се и шта се у заведенију ради увјеравати се, да би тако у стању био при рјешавању економически предузећа објасненија попечитељству давати.

9. Ово заведеније стоји у категорији средње полицајне власти, имајући и печат свој с надписом: „печат економическо-апсеничког заведенија.“ По чему ће исто заведеније на простору Топчидера и полицајни поредак обдржавати, без сваког уцлива полицајне друге власти.

10. За полицајна преступљена, унорства и непослушности служитеља заведенија, пандура и апсеника, ово ће заведеније и казнити преступнике по закону полицајном; по заведенију непринадлежећа лица и у Топчидер ради увеселенија долазећа, ако какво преступленије учине, заведеније неће казнити, по ће описаније учињенога преступленија достављати надлежној полицајној власти ради изреченија казни.

11. По потреби службе ово заведеније може са свима началничествима окружним и управителством вароши Београда кореспондирати. По чему писма званична овога заведенија, печатом и номером снабђевена, имају се као званична акта на поштама примати и куда надлежи отиравати, као што то бити има и са свима писмама на заведеније гласећима.

12. Управитељ је овога заведенија за сад економ, који рукује цјелим заведенијем.

13. Рачуноводитељ је уједно и дјеловодитељ овога заведенија, и потеме сваки акт изилазећи из овога заведенија мора потписом економа и противу потписом рачуноводитеља снабђевен бити.

14. За уредност економически дјела одговара економ, и за уредност касе рачуноводитељ као рачунополагатељ, но заједно с економом.

15. Каса економическа има се за сада одвојено држати од касе апсеничке, а од сваке касе морају бити два кључа, од који ће један држати економ а други рачуноводитељ. И по томе је економ уједно и контролор касе, а рачуноводитељ је касир.

16. Никакви приход, не може пре у касу примљен бити, док не буде одостовјерен економом, као што и никакав издатак из касе не може се пре учинити док не буде одостовјерен потписом економа.

17. Ради подизања економије, економически зданија и орудија правителство не опредјелавана никаквог фонда, остављајући заведенију да се оно по могућству из своји прихода подиже. По чему.

18. Подизање потребни зданија, набављање сваке струке орудија за заведеније, стоке, и воопште сваки већи трошак, 12 гроша превазилазећи, мора имати предарително одобрење попечитељства внутрењи дјела; а мање потребности, трошак 12 гроша непревазилазећи, заведеније ће моћи без одобрења чинити, имајући с концем сваког мјесеца и све издатке изводно попечитељству внутрењих дјела на одобрење подносити.

19. Имајући заведеније на подизање своје приходе годишње употребљавати, оно неће на украшеније Топчидера издатке чинити, по ће представленије чинити, да се на то редовни и изванредни издатци одобре како би украсеније Топчидера на увеселеније опште служећи, заједно с економијом напредовало.

20. Радње за све послове заведенија (2.) опредјелује правителство из цјелога отечества на робују осуђене апсенике. По чему правителство ће међутим док заведеније нужна зданија не подигне и потребну за скотоводство сточу не набавља, на издржавање апсеника годишње потребну суму одобравати, а после тога заведеније прима на себе и издржавање њино, које се има особеним рјешенијем по прегледу става заведенија опредјелити.

21. Почем је цјел заведенија економическог (4.) та, да оно буде опитно и примјерно, служеће за образац и науку цјелога народу, то је приступ у ово заведеније свакоме отворен. Чег ради дужност је чиновника и служитеља заведенија, свакога у заведеније долазећег пристојно примати, и сваку радњу, сточу и орудија показивати и на свако питање објасненије давати.

22. Као што други народи у напредујућим царствима на то старање обраћају, да у земљедјелију напредују, тражећи начина, како ће се с мање сила више изградити, то ће и ово наше прво и главно отечествено заведеније економическо по примјеру европејски овога рода заведенија у свакој земљедјелској радњи опите чинити, истраживајући како ће која радња или усјеви код нас по опстојатељствама климе и земље моћи опстати, те да би се по томе народ наш овим опитима ползовати могло.

23. Као што је жеља правителства, да се народ овим заведенијем ползује, то ће исто ово заведеније настојавати, да се бикови и ајгири по цјени коштавања општинама продају не тражећи у томе добити, како би се одлично у земљи скотоводство подићи и доброга соја говеда и коња распорозити могли.

24. Сјемење зелени, жита и варива, као и калеми облагорођених воћака имају се продавати умјереном цјеном, и свагда јевтиније, него што се гдје на страни добити могу.

25. Производи економически имају се такође по цјени пијаце по свагда у нешто јевтиније продавати.

26. Осим служитеља, по струкама радње за заведеније нужни (7.), које ће оно плаћати заведеније ће и овим апсеницима, који или као мајстори раде, као ковачи, дубљери, задари и т. д., или који се у разним радњама с ползом употребљавају и у томе се ревности одликују, неку награду у новцу или мјесечно или по случају услуге, за онај случај, случајну, из својих прихода, по добивеном на то од попечителства внутрењи дјела за сваки случај предварителном одобрену, давати, како би тако у њима побудило већу вољу к радњи, и како би омет своје послове успјешније изградити могло.

27. Исто тако и пандурима, који апсенике чувају, моћће заведеније одликованим се у служби и радњи економическој по неки соразмјеран из своје касе додатак у новцу мјесечно издавати, како би у њима већу ревност побудило; но и на ове издатке мора имати предварително одобрење попечителства внутрењи дјела.

28. Заведеније ће из својих прихода полазећим кући апсеницима при отпуштању путни трошак давати, имајући у призоре узимати њихово владање за време робовања показавше се као и отстојаније мјеста, куда одлазе, како не би овакови казни ослободивши се, неизмајући путна трошка принуђени били иступљења путем чинити.

29. Осим раве, правителством за апсенике прописано одређене, заведеније ће апсеницима, када тежке послове раде, особито у време косице, жетве и возице, из своје касе економическе по чашу вина или ракије давати, као што ће им по потреби и вечеру дати кувати.

30. Што заведеније економическо апсеницима у рани или одјелу издаје; то да се исплати из суме на издржавање апсеника одређене. По ова рана или пиће, што заведеније као додатак апсеницима даје веће се рачувати и исплаћивати из касе апсеничке.

31. Заведеније ће с концем сваке рачунске године своје рачуне закључавати и биланс извести о стању свом, имајући инвентар цијелога заведенија у присуству комисије, попечителствомнутрешњи дјела одређене, сачинити, овај са инвентаром предидуће године сравнити, и тако на чисто показати напредак или назадак, на такови к годишњим рачунима прикључити, и попечителствунутрешњи дјела са извјестијем и описом цијелога стања свог на преглед поднети, које ће оно то све по расмотрењу своје главне контроле правителствених рачуна на даље рачунско испитивање доставити.

32. При сачинавању инвентара има се нарочито за праву вредност ствари pazити, тако, да ова каложена буде, пошто се она у мјесту продати може. По овоме правилу вредности ствари сваке ће се године мјешати т. ј. или ће растити, или падати; јер стоке по годинама старости, као и орудија земљедјелска и судови по времену употребљена морају имати већу или мању вредност.

33. Свака ствар, као и свака крунница стока овога заведенија, мора имати своје име и нумеру изложену у инвентару, оспивајући се на дневник и партијалник, у који је онај дан, када је приновљена заведена.

34. Орудија и алати набављени имају се заводити у инвентар позивајући се на дан и нумеру, када су набављени, са назначењем да ли је та набавка учињена по одобрењу попечителстванутрешњи дјела, или као ствар мање вредности по наредби самога заведенија.

35. Орудија и алати, у инвентар заведени, ако би неупотребителни постали, могу се тек при инвентирању у расход ставити, пошто се опредјели у присуству комисије попечителством ради инвентирања одређене, шта ће се са њима радити.

36. Зданица економическа, која се по потреби подижу, имају се ставити у инвентар по вредности својој, као мртав капитал.

37. Како ће се рачуни од прихода и расхода економически водити, то ће попечителствонутрешњи дјела у споразумљењу са контролом по општејателствима опредјелити.

Заведеније апсеничко.

38. Циљ апсеничког заведенија (2.) јесте, да се апсеници на робију осуђени у моралу и радности побољшавају, те тако кад се робије ослободе, да буду полезни отечества грађани.

39. Да би се апсеници у цјери Христовој и моралу поучили, одређује се један свештеник, који ће недјељом и празником поред богослуженија моралне проповједи говорити, и тако на њихово поправљење дјествовати, имајући настојавати, да се недјељом после подне уче Богу мољати.

40. Што се радности тиче, опредјелује се, да се апсеници на робију осуђени уредно у земљедјелским радњама и са овима економическим занатима употребљавају. По чему

41. Апсеници, на робију осуђени, не могу се изван овога заведенија ни на какву другу правителствену радњу употребити, док се не би особитим рјешенијем опредјелило, и то тек онда би се ово учинити могло, када у заведенију не би посла за њи било.

42. Заведеније ће по потребама својима и разна посленичка одјеленија устројити, у којима ће апсеници уредно и прописано радити, имајући то у виду, да се помци на занате употребљују.

43. Да у сваком посленичком одјеленију по један мајстор или руководител одјеленија буде, који ће се из себе економическе, по одобрењу попечителстванутрешњи дјела, плаћати, о томе ће заведеније старање имати.

44. При употребљавању апсеника на рад поставља се то правило, да они са изласком сунца на рад иду, и са заходом сунца рад да остављају; осим тога има им се давати

преко лета, кад су дани дугачки, у подне о ручку 2 сахата, а зими, кад су дани кратки, по један сат на одмор, као што им припада свагда зими и лети о малом ручку и о ужину по пол сата одмора.

45. Да би се осуђеници чисто држали, заведеније ће бригу водити, како ће се они или сваке суботе после подне од рада уздржавати и онда се прати, или ће учинити наредбу, да их вичете осуђенице перу и чисте из кошуље за недјелу приуговене, имајући на то вниманије обратити, да се лети бар један пут у недјелу купају.

46. Недјелом и завоједним празницима, који су у календару првеним словима означени, апсеници на рад да се не употребљају, изузимајући прске нужде, када би се ова у економији показала.

47. При раду осуђенике невати или бити без надлежног изведовања и изречења пресуде строго се забрањује.

48. Како год што је жела правитељства, да се осуђеници и прилежавију и уредном пословању у земледелској радњи навикавају, тако овет с друге стране није оно радо, да се осуђеници преко мјере тежким радом обременавају, да своје здравље нарушавају. По чему заведеније ће на то позор имати, да радови по силама и могућству осуђеника одређени буду. Лењиве, перадиве, непослушне или упорне треба у вече пријавити економу или рачуноводитељу, који ће погрешку извидети и одређелити, како ће се преступнике казнити, имајући сваку казну у протокол завести и свака 3 месеца попечителству внутрењи дјела на преглед подносити.

49. Казни за лењост, непослушност и упорство, као и за мале просте крађе, јесу: 1. укор са савјетом; 2. оков у тежко гвозђе или на извјестно време или до поправљенија; 3. рад при хлебу и води и укидању милостиње или додатка о пићу и јелу; 4. особено употребљење на тежи рад, и 5. тјелесна казна до 25 штага.

50. Но напротив доброга поведенија осуђеница, који

прилежно раде, имају се и наградити; тако заведеније ће моћи: 1. овакове окова ослободити и слободне на рад употребљавати; 2. по оданчију, при радњи указапом, заведеније ће моћи осуђенику или на онај случај случајну или мјесечну награду у новцу одређелавати и по одобрењу попечителства внутрењи дјела из касе економичне давати, који новци имају се при заведенију чувати, и осуђенику онда дати, када се кући одушта. Од ових новца моћи ће осуђеник, док је у заведенију, само четвртину на своје потребе узимати и употребљавати. Осим тога заведеније ће или на поскивање Пегове Кназеске Свјетлости, или по сопственом убјеђењу, доброга поведенија прилежне и послушне осуђенике преко попечителства внутрењи дјела ради помилована моћи представљати.

51. Осуђеник када се кући по издржавију робије одушта, има из заведенија економическог у име путнога трошка по одстојанију мјеста куда одлази, по пол цванника на дан добити. Но послушни, доброга владања и радни да добију по један цванник на дан путнога трошка, како би и то у њима честољубије побудило.

52. Заведеније ће моћи из касе економическе и награде напред одређелавати у сваком посленичком одјеленију, тако и. пр. који најприлежније у банти ради, који највише калема накалами на се приме, који најбоље своје волове држи, или који најбоље оре, коси или копа и т. д., да добије извјестну награду. И ове награде могу бити у 3 класе подјелене, да овај, који се најбоље одликовао буде, добије 6 цванника, други њему најближи 4, и трећи 2 цванника. И ова ће се награда попечителством внутрењи дјела предвартелно одобрена, из касе економическе издатати.

53. На издржавање апсеника правитељство ће годишњу суму новца одређелавати донде, док заведеније економическо не буде у стању, да само апсенике издржава (19.)

54. Издржавање се састоји у томе, да осуђеници добију поред здравог и чистог копака, рану, одјело и обућу.

55. Собе, у којима ће осуђеници ноћу пребавати, морају бити чисте и зато ће рачуноводитељ настојавати, да се у њима могућа чистоћа набуђава; да се собе сваки дан, кад осуђеници на рад изиђу, помету, врата и прозори отворе и потом сваки дан већом окаде.

56. Сваки осуђеник мора имати два ћебета, једно под собом и друго, којим ће се покрити, а зими сламљачу сламом напуњену.

57. Рана на сваког осуђеника, на рад излазећег, одређује се пет литара печена хљеба и кад се мрси 50 драма меса и 30 драма бунгура или каше са 4 драма соли; а кад се пости 50 драма пасуља са 4 драма соли.

58. За приздник Рождества Христовог и Васкрса поред одређене у предидућој точки ране, одређује се на 10 осуђеника по шест цванџика, да се зато печенице узму и осуђеницима подјеле.

59. Рана болести и у болници налазећи се осуђеника ма се издавати по наредби лекара, како год што ће се и лекови из правителствене апотеке издавати онако, као што се и војницима издају по одређеној такси.

60. Сваки осуђеник мора имати два пара кошуља, једно гуњче и чакшире, а полаци, рабаџије и кравари, поред тога и један дугачак гуњ. За обућу по један пар опанака, засад без одређенија рока, колико такви по радовима подеру.

61. При одуштању осуђеника из заведенија има се правителствено одјело задржати и одуштенику његово одјело издати. Но ако таковог не би имао иа му се један пар кошуља и гуњче с опанцима дати.

62. За сад све, што би заведеније економическо на рану или одјело осуђеницима издавало, оно ће по цјени коштovanja урачунати и из касе на издржавање осуђеника одређене, наплатити. (30.)

63. Са закљученијем сваке рачунске године, имају се рачуни учињеног трошења на издржавање осуђеника попечитељ-

ству внутрењи дјела подносити, које ће по прегледу свом главној контроли правителствени рачуна ради испитивања доставити.

64. Рачуноводитељ економическог заведенија уједно је рачуноводитељ и рачунополагатељ заведенија апсеничког, а економ је контролер. Економ има сва примања и издавања одоствојеравати, касу контролирати и један кључ мора се налазити код њега, а други код рачуноводитеља.

65. Потребну суму новца, на издржавање осуђеника буџетом одређену, заведеније ће од попечитељства внутрењи дјела на квиту своју потраживати.

66. За уредност заведенија апсеничког одговара економ са рачуноводитељем.

67. Заведеније ово неће казни тјелесне, судом осуђеницима досуђене, извршивати; но ће оставити, да такве полицијне власти изврше.

68. Кад би се догодило, да који осуђеник с робије побјегне, заведеније ће достављати с личним описом попечитељству внутрењи дјела, како би оно расписати могло, да се побегли тражи.

69. По чему сљедује, да заведеније мора имати свакога осуђеника лични опис, поред назначенија од куда је родом, зашто је и на колико осуђен.

70. Осуђеник с робије побегли, кад се ухвати, суду да се преда на осуђење, како би за бјегство строгу казну искусно.

71. Пандур, испред кога осуђеник побегне, на би се доказало, да је осуђеник или с његовим звањем или с његовим небреженијем побјегао, да се преда суду на осуђење.

72. Како год што ће заведеније уредне и одличне пандуре моћи наградити, тако ће оно неуредне, небрежљиве или непослушне моћи казнити или укором, или одбијањем једне части плате, или тјелесном казни до 25 штапа, или одушта-

ном из службе, имајући и ове казни, по пропису у протокол заводити и попечитељству внутрењи дјела на преглед свака 3 мјесеца подносити.

П № 4488

20. Декемврија 1851
у Београду.

*За попечитеља,
Помоћник попечитељства внутрењи дјела,
подполковник, ковалер,*
А. Ј. Ненадовић с. р.

*Началник полиціјно-економическог
одјеленија,*

А. Николић с. р.

ПОПЕЧИТЕЉСТВУ ФИНАНСИЈЕ.

Попечитељство правосудија под 28. Јулија св. године А № 2281 учинило је Совјету представеније, да се из тамо наведени узрока, до сада узети данак од пунила, поврати оним масама, које нису у стању такви плаћати, а у напредак да се такви од њи и не узима, нити да се оне у пореске главе уписују, и да се у будуће само од ови пунила данак наплаћује, које су приходом непокретног имања у стању, поред пристојног издржанија удовице и сирочади и данак плаћати.

У следству овог, Совјет пре него би по предмету овом рјешеније одпустије, навао је за сходно о истом и попечитељство финансије саслушати, из узрока, што се предмет овај као на данак односећи се у обште и њета тиче, и зато је под 4. Јулија тек. год. № 718 приославши му поменуто представеније попечитељства правосудија, поискао свр впросног предмета мьеније његово.

На ово је попечитељство финансије под 21. Октомврија тек. год. П № 3593 одговорило, да је по учињеном споразуменију заступника попечитеља финансије, члена Совјета господина Стојана Јовановића са г. попечитељем внутрењи дјела најбоље и најприличније, да се за сада од наплаћивања данка од пунила по најдоције изданим рјешенијама из тамо наведени њим побуђенија сасвим предстане, и да се такви по пређањем старом обичају наплаћује, до прве коншкрибције, у које време да се знатије непокретна добра притјажавајуће и данак плаћати могуће пуниле у коншкрибциони протокол по благопохођенију срески старешина, дотични кметова и мје-